

Технічні засоби навчання можна розглядати як комплекс техніко- технологічних пристроїв, що покликані за допомогою відповідних методик інтенсифікувати та оптимізувати процес пізнання шляхом активізації, перш за все, візуальної форми подачі навчального матеріалу.

Технічні засоби навчання - технічні пристрої, за допомогою яких дається навчальна інформація і контролюється її засвоєння. Відмітимо, що самі технічні засоби навчання не містять інформації, вона знаходиться в носіях цієї інформації - слайдах, кінофільмах, магнітофонних стрічках і т.д.

Перелік використаної літератури

1. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання : навч. посібник. Київ: РННЦ "Дініт", 2000. 456 с.

2. Башмаков А.И. Разработка компьютерных учебников и обучающих систем. Москва: Информационно-издательский дом „Филинь”, 2003. 616 с.

УДК 373.5.091.2:331.548

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Нагаль Тетяна Сергіївна

Полтавський національний педагогічний університет імені В.. Короленка
м. Полтава

Анотація. Стаття присвячена аналізу професійного самовизначення як самореалізації людини у важливих сферах життя, а також найважливіші типи її самовизначення.

Ключові слова: професійне самовизначення, типи самовизначення особистості.

Трудові ресурси були і залишаються головним елементом продуктивних сил будь-якого суспільства. Сьогодні проблема трудових ресурсів в Україні особливо актуальна. Це зумовлено тим, що з року в рік скорочуються можливості додаткового залучення робочої сили у різні сфери матеріального виробництва. Бережливе ставлення до трудових ресурсів є нагальною вимогою часу. Крім того, в сучасних умовах розвитку ринку праці, зростання вимог до якості підготовки сучасного фахівця визначає необхідність якісного покращання усієї системи професійної підготовки кадрів. Одним із важливих напрямів реалізації таких завдань є розвиток і вдосконалення системи роботи з професійного самовизначення учнівської молоді в умовах набуття нею загальної освіти.

Професійне і особистісне самовизначення стало предметом глибокого дослідження Н. Пряжнікова. Підкреслюючи нерозривний зв'язок професійного самовизначення з самореалізацією людини в інших важливих сферах життя, він пише: «Сутністю професійного самовизначення є самостійне і усвідомлене знаходження смислів виконуваної роботи і всієї життєдіяльності в культурно- історичному (соціально-економічному) середовищі».

Узагальнюючи результати наукових пошуків з проблеми професійного становлення особистості, науковцями виділено основні моменти цього процесу:

1. Професійне самовизначення - це вибіркове ставлення індивіда до світу професій в цілому і до конкретної вибраної професії.

2. Ядром професійного самовизначення є усвідомлений вибір професії з урахуванням своїх особливостей і можливостей, вимог професійної діяльності та соціальних умов.

3. Професійне самовизначення здійснюється упродовж всього професійного життя: особистість постійно рефлексує, переосмислює своє професійне буття і самостверджується в професії.

4. Актуалізація професійного самовизначення особистості ініціюється різного роду подіями, такими як закінчення загальноосвітньої школи, професійного навчального закладу, підвищення кваліфікації, зміна місця проживання, атестація, звільнення з роботи та ін.

5. Професійне самовизначення є важливою характеристикою соціально-психологічної зрілості особистості, її потреби в самореалізації пі актуалізації.

Визначення специфіки вікового і професійного розвитку людини дозволяє чітко визначити зміст профорієнтаційної і профконсультаційні роботи а, отже, ефективно рішити проблему професійного та особистісного самовизначення.

Як зазначає Н. Пряжніков, професійне і особистісне самовизначення мають багато спільного і в той же час в їх змісті можна виділити дві принципові відмінності:

1) професійне самовизначення - є більш конкретним і його простіше визначити офіційно (отримати диплом і т п), особистісне самовизначення - це більш складне поняття (диплом «на особистість» не видають);

2) професійне самовизначення більшою мірою залежить від зовнішніх (сприятливих) умов, а особистісне самовизначення - від самої людини, більше того, часто саме негативні умови дозволяють особистості проявити себе по- справжньому.

Аналізуючи потенційні можливості самореалізації особистості, Н. Пряжніков пропонує сім типів її самовизначення.

1. Для самовизначення в конкретній трудовій функції характерні реалізація себе в рамках виконаної діяльності. Працівник знаходить сенс своєї діяльності в якісному виконанні окремих трудових функцій або операцій (наприклад, при роботі на конвеєрі). Свобода вибору і діапазон дій людини мінімальні. Для багатьох працівників така одноманітна і монотонна праця майже не прийнятна. Тому організатори виробництва намагаються збагатити таку працю додатковими функціями за рахунок зміни характеру виконуваних операцій, посилюють кооперативний початок в діяльності, тим самим підвищують можливості самореалізації працівників. Разом з тим слід зазначити, що деякі люди отримують задоволення від такої одноманітної трудової діяльності.

2. Самовизначення на конкретному трудовому місці передбачає виконання досить різноманітних функцій (наприклад, праця токаря). Трудовий пост характеризується певними правилами і виробничими завданнями, обмежених виробничим середовищем, що включає засоби праці. Можливість самореалізації в рамках виконуваної діяльності значно вища, ніж у першому випадку. Зміна конкретного трудового поста негативно позначається на якості і продуктивності праці і викликає незадоволення працівника.

3. Самовизначення на рівні конкретної ситуації передбачає порівняно безболісну зміну різних трудових видів діяльності і в цьому сенсі розширює можливості самореалізації особистості. Наприклад, водій автотранспорту легко управляє будь-якими видами автомобілів.

4. Самовизначення в конкретній професії передбачає, що працівник і латний виконувати близькі суміжні види трудової діяльності. Як відомо, професія об'єднує групу споріднених спеціальностей. Тому в порівнянні з попереднім типом самовизначення працівник вибирає вже спеціальності, а не тільки трудові пости.

5. Наступний тип — життєве самовизначення, до якого крім професійної діяльності відносяться навчання, дозвілля, вимушене безробіття та Ні. По суті, мова йде про вибір способу життя людини. Слід зазначити, що чимало людей бачать сенс свого життя поза професійною діяльністю. Життєве визначення не тільки вибір і реалізація людиною тих чи інших соціальних ролей, а й вибір стилю життя і самого способу життя. В цьому випадку професія може стати засобом реалізації певного способу життя.

6. Більш складний тип - особистісне самовизначення, що розглядається як вищий прояв самовизначення, коли людина стає господарем ситуації і всього свого життя. Особистість в цьому випадку як би підводиться і над професійними, і над соціальними ролями та стереотипами. Особа не просто опановує соціальну роль, а створює нові ролі і в якомусь сенсі навіть займається соціально-психологічною нормотворчістю, коли навколишні люди говорять про неї не як про хорошого інженера, лікаря, педагога, а просто як про поважну

людину - унікальну і неповторну особистість. Можна сказати, що особистісне самовизначення — це знаходження самотнього образу Я, розвиток цього образу і затвердження його поміж оточуючих людей.

7. Нарешті, найскладніший тип - самовизначення особистості в культурі (як вищий прояв особистісного самовизначення). Тут обов'язково прослідковується внутрішня активність, спрямована на продовження себе в інших людях, що в певному сенсі дозволяє говорити про соціальне безсмертя людини. Вищий тип самовизначення проявляється в значному вкладі особистості в розвиток культури (виробництво, мистецтво, наука, релігія та ін.).

У кожному з наведених вище типів автор умовно виділяє п'ять рівнів самореалізації людини (критерій виділення рівнів - внутрішнє прийняття людиною даної діяльності і ступінь творчого ставлення до неї): 1) агресивне неприйняття виконуваної діяльності (деструктивний рівень); 2) прагнення мирно уникнути даної діяльності; 3) виконання даної діяльності за зразком, за шаблоном, за інструкцією (пасивний рівень); 4) прагнення вдосконалення, зробити по-своєму окремі елементи виконання роботи; 5) прагнення збагатити, удосконалити виконувану професійну діяльність в цілому (творчий рівень).

Перелік використаної літератури

1. Барікашвілі І. І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення / під. заг. наук, ред. д. пед. н., проф., акад. РАО І. М.Старікова : навчальний посібник. - К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. 208 с.

2. Професійне становлення та самовизначення особистості : І навчальний посібник / уклад. Віталій Васильович Бербец. - Умань: ПП Жовти О.О., 2012. 132 с.

3. Довідник професій / Упорядники Д. О.Закатнов, Н. В.Жемера. М. П.Тименко. - К.: Українська книга, 1999. 321 с.

УДК 373.5.015.31:62/64

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗАУРОЧНОЇ ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Безкишка Наталія Іванівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Короленка
м. Полтава

Анотація. Стаття присвячена аналізу мети, завдань, змісту позаурочної роботи, а також предметно-перетворювальної діяльності, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей.

Ключові слова: позаурочна діяльність, предметно-перетворювальна діяльність.

Особистість учня формується в процесі активної взаємодії з природним, предметним і соціокультурним оточенням. Виходячи з цього, необхідно забезпечити кожному вихованцеві умови для самостійної, творчої предметно-перетворювальної діяльності, для включення його у навчально-виховний процес як суб'єкта не лише під час урочної, а й позаурочної діяльності.

Позаурочна діяльність - це діяльність групи чи окремих педагогів школи, що спрямована на створення у вільний від навчання час комфортних умов для розвитку творчих здібностей та реалізацію духовного потенціалу особистості, забезпечення освітніх запитів учнів певного класу чи певної групи, об'єднаних спільними інтересами.

Метою позаурочної діяльності є задоволення інтересів і запитів дітей, розвиток їх творчого потенціалу, нахилів і здібностей у різних сферах діяльності і спілкування, закріплення, поглиблення знань, застосування їх на практиці, організація дозвілля та